

Дін Боюй

**ОПЕРНА ТВОРЧИСТЬ ЦЗІНЬ СЯНА ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ
МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ КИТАЮ КІНЦЯ ХХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТ.**

Ding Boyu

**JIN HIAN'S OPERA CREATIVITY AS A REFLECTION
OF MUSICAL AND THEATRICAL TRENDS OF CHINA
AT THE END OF THE XX — AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY**

У музичній культурі Китаю кінця ХХ – початку ХХІ ст. постать композитора, диригента і музично-громадського діяча Цзінь Сяна (1935–2015) посідає одне з провідних місць. Він є автором багатьох творів у різних жанрах. Значну кількість композицій митця складають камерні твори (не менше двох десятків), серед яких — вокальні опуси та інструментальна музика, зокрема Струнний квартет і Камерний концерт для 14 інструментів. Йому належить також авторство телевізійної і кіномузики: «Захоплюючий гурт», «Хвилина місячному світлі», «Сьогодні ввечері сяють зірки», низка хорових творів і понад два десятки оркестрових композицій. Але серед багатого творчого спадку Цзінь Сяна виділяються, насамперед, його дев'ять опер: «Теплий вітерець надворі» (1980), «Дика земля» (1987), «Король Чу» (1994), «Рідна фатальна жінка» (1996), «Прекрасний воїн» (2001, написана разом з Барбарою Зінн Крігер), «Руліжна доріжка — Коханий трубадур» (2003), «Ян Гуйфей» (2004), «Вісім жінок стрибають у річку» (2005), «Схід Сонця» (1990 — мюзикл, 2015 — переробка в оперну виставу). Як видно з хронології їх написання, перша з них створена композитором у 45-річному віці, остання доопрацьована (перероблена із мюзиклу, створеного ним набагато раніше). Таке доволі пізнє звернення до цього синтетичного музичного жанру пояснюється непростими життєвими обставинами митця, адже майже одразу після закінчення Китайської центральної консерваторії (1959) він був звинувачений у правих поглядах і відправлений з обмеженням прав зі столиці до Тибету очолювати ансамбль народних музикантів, а потім до Сіньцзяну — центру Уйгурського автономного району на крайньому північному заході КНР, який перебував під постійним жорстким контролем КНР, де майбутній музичний корифей був вимушений аж до 1979 р. замість занять музикою працювати на місцевій фермі. Лише наприкінці 1970-х рр., коли під час очолювання Китаю Ден Сяопіном цей контроль над віддаленою провінцією був послаблений, Цзінь Сян зміг повернутися до Пекіну, де працював диригентом і композитором у столичному симфонічному оркестрі, перебуваючи на цій відповідальній посаді п'ять наступних років. Наприкінці 1980-х рр. митець переїжджає до США, де працює в Джульярдській школі, у Вашингтонському університеті, а також постійним композитором Вашингтонської національної опери. Цей безцінний практичний досвід спонукав Цзінь Сяна до написання в майбутньому низки опер, у яких яскрава національна традиція нерідко переплітається із західною. У 1994–1995 рр. композитор був художнім керівником Китайського виконавчого адміністративного центру Міністерства культури, а в 1996 р. заснував Східно-західну асоціацію музичного обміну — некомерційну організацію, яка сприяла обміну східною і західною музикою. Саме під час перебування на чолі цієї асоціації Цзінь Сян написав шість із дев'яти своїх опер.

Найпопулярнішим з його творів у цьому жанрі донині є опера «Дика земля» на лібрето Ван Фан за однойменним твором її батька, відомого китайського драматурга

Цао Юя, що написана в західному стилі і ставилася не лише в Китаї (1987), а й у США в «Театрі Ейзенхауера» у Вашингтоні (1992), у Німеччині в державному театрі землі Саар в її столиці Саарбрюкені (1997), і того ж року в Канаді у Ванкувері. Як зазначали критики, особливістю цієї опери було поєднання західної техніки композиції з китайською естетикою. Її автор був названий Вашингтонським оглядачем газети «The New York Times» «китайським Пуччіні». І якщо після презентації «Дикої землі» глядачам його стали порівнювати з Пуччіні, то після створення опери «Схід сонця» виникли прямі асоціації — як за сюжетною складовою (першоджерело — однойменний твір Цао Юя, а лібрето — Ван Фан), так і за використанням різних технік письма, із темами, що добре запам'ятовуються слухачам і легко, попри змішання китайських і західних — аж до джазових — мотивів і ритмів, проспівуються — з творчістю Дж. Верді, зокрема з його безсмертною «Травіаттою».

Саме такими значною мірою є й більшість інших опер і самого Цзінь Сяна, і низки його сучасників, адже проникнення західної традиції в оперне мистецтво Китаю в останні декілька десятиліть лише набирає обертів. На прикладах творчості Цзінь Сяна можна зазначити певну тенденцію в розвитку оперної культури сучасного Китаю, в якій креативно і природно поєднуються національна й західна (європейська та американська) складові.

Линь Даньлі

ПОСТАТЬ Ф. ШОПЕНА У ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ ПІАНІСТІВ СХІДНО- І ПІВДЕННОАЗІЙСЬКИХ КРАЇН

Lin Danli

THE FIGURE OF F. CHOPIN IN THE PERFORMANCE PRACTICE OF PIANISTS OF EAST AND SOUTH ASIAN COUNTRIES

Період бурхливого розвитку фортепіанного виконавства в більшості країн Східної та Південної Азії розпочався в середині ХХ ст., а його пік припав на кінець ХХ — початок ХХІ ст., коли в Китаї, Тайвані, Японії, В'єтнамі, Південній Кореї, Сінгапурі, Малайзії, Філіппінах, Індонезії дедалі активніше стали впроваджуватися європейські та американські системи професійної музичної освіти. Цей процес триває й досі, свідченням чого є, серед іншого, поява когорти яскравих піаністів з цього регіону, які, завдяки перемогам на найрізноманітніших міжнародних конкурсах і подальшою концертною і педагогічною як на батьківщині, так і в різних країнах світу діяльністю зарекомендували себе як фахівці, відомі в усьому світі. Одною із найпопулярніших та найулюбленіших постатей серед європейських композиторів у цьому гігантському — за кількістю мешканців і за територією — регіоні для багатьох піаністів декількох поколінь став Ф. Шопен, музика якого, національно чітко визначена, із яскравим романтичним забарвленням, не залишила байдужими численних виконавців і величезну аудиторію їхніх слухачів. Фортепіанні твори Ф. Шопена стали однією з вагомих складових і процесу навчання, і подальших конкурсних і концертних виступів переважної більшості піаністів із цього регіону. Чимало представників східно- і південноазійських країн відзначилися на різноманітних міжнародних конкурсах саме як виконавці музики Ф. Шопена.

Про вшанування Ф. Шопена в різних країнах цього регіону свідчить наявність у низці з них пам'ятників цьому геніальному польському музикантові. Так, у Китаї в центрі Шанхая встановлений найбільший у світі пам'ятник геніальному польському